

СТЕНОГРАМА

засідання круглого столу на тему: "Обговорення законопроектів про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення та внесення змін до деяких законодавчих актів України в зв'язку з приєднанням до цієї Конвенції

від 13 лютого 2013 року

Веде засідання Голова Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму А.Л.ПАЛАТНИЙ

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги, учасники нашого засідання, насамперед, хочу подякувати всі вам, шановні друзі, хто приїхав до нас і хоче висловити свої думки, пропозиції цього, на мій погляд, дуже важливого питання. Мета нашої зустрічі це обговорення законопроектів про приєднання України до конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міжнародного усиновлення та внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням до цієї конвенції. Хотілося б підкреслити, що ми тут зібралися не заради того, щоб вишукати в Гаазькій конвенції все негативне, а для того, щоб приєднатися до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міжнародного усиновлення. Підтримуюся важливість положень конвенції, необхідно зазначити нечіткість окремих положень, як конвенції так і законопроекту про приєднання до цієї конвенції.

Хочу коротко зупинитися на деяких зауваженнях до законопроектів, які знайшли своє відображення у висновку Головного науково-експертного управління Верховної Ради України.

Це перше. Перше положення про створення акредитованих організацій викликає найбільшу кількість нарікань. Акредитовані організації по Гаазькій конвенції є посередниками, що діють, насамперед, в інтересах усиновлюваних дітей. Ці організації повинні допомагати усиновлювачам уникнути зайвих витрат, мінімізувати бюрократичні перепони, тоді в них не виникає бажання звертатися до сумнівних посередників. І, насамперед, вони повинні бути неприбутковими. Вважаємо, що законодавче закріплення відповідних повноважень, за такими акредитованими державою організаціями, має особливе значення для України як для країни донора. На наш погляд, необхідно розробити спеціальний закон, який би визначив основні правові засади діяльності цих організацій, оскільки законопроектом передбачено визначити порядок їхньої діяльності лише нормативно-

правовими актами Кабінету Міністрів України. Закон дає можливість запровадити відповідні механізми більш відкритими та прозорими.

Друге. Зміни до статті 283 Сімейного кодексу України щодо надання гарантій обов'язкового інформування консульської установи або дипломатичного представництва України про умови проживання та виховання усиновленої дитини, потребують уточнення основного механізму та форм надання таких гарантій обов'язкового інформування. Чи це повинно відбуватися в письмевній формі у вигляді гарантійних листів чи окремих угод між державами. В протилежному випадку така умова усиновлення іноземцем нашої дитини, яка є, громадянином України носить досить декларативний характер і не має належного юридичного супроводу.

Третє. Вважаємо, що потребує уточнення законодавчий задум щодо переважного права та усиновлення дитини іноземним громадянином.

Четверте. Стаття 19 Конвенції передбачає обов'язок центральних органів обох держав забезпечувати здійснення передачі усиновленої дитини за безпечних і належних умов та якщо неможливо у супроводі усиновлювачів або майбутніх усиновлювачів. Це не гарантує обов'язкової участі усиновлювачів у процесах, пов'язаних з усиновленням дитини. У зв'язку з цим в статтю 283 Сімейного кодексу України доцільно передбачити обов'язок іноземного усиновлювача особисто забрати дитину із закладу, в якому вона до цього виховувалась. Це тільки декілька із багатьох зауважень, які я хотів би звернути вашу увагу.

Давайте обговоримо як удосконалити чинні закони України з урахуванням всіх можливих ризиків і проблемних питань для забезпечення найкращих інтересів дитини при приєднанні України до цієї конвенції.

Шановні друзі, тепер щодо регламенту нашого засідання. Я спробую збалансувати список виступаючих так, щоб по чергово свою точку зору висловили колеги з міністерств, експерти, представники міжнародних організацій, депутати. Пропоную визначити наступний регламент. Час для доповіді - 10 хвилин, час для обговорення – 5 хвилин. Якщо зауважень немає, переходимо до доповіді.

Слово надається Філіпішиній Оксані Анатоліївні, представнику Уповноваженого Верховної Ради з прав дитини. Будь ласка, Оксані Анатоліївна.

ФІЛІПШІНА О.А. Дякую, Артур Леонідович.

Доброго дня, шановний пане голову комітету, члени комітету, народні депутати, запрошені до участі у сьогоднішньому засіданні! Дозвольте мені, будь ласка, довести до вашого відому позицію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо законопроектів стосовно приєднання

України до Гаазької конвенції і звичайно до законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням до Конвенції.

Конвенція про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення як частина національного законодавства, на наш погляд, має бути підтримана і звичайно, що законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з приєднанням до цієї конвенції з огляду на зазначене.

Гаазька конвенція, яка вчинена в 19923 році в Гаазі, є міжнародним документом, що встановлює вимоги до процесу усиновлення дітей іноземними громадянами і визначає загальні правила взаємодії заінтересованих держав, учасниками якої на даний час є 89 країн світу.

З моменту, коли вперше Президентом України Леонідом Кучмою була вчинена спроба приєднання України до цієї Конвенції, до зазначеного міжнародного акту приєдналися понад 40 країн.

Комітет з прав дитини ООН систематично і наполегливо рекомендував ратифікувати Конвенцію у своїх заключних спостереженнях до доповіді, поданих державами-учасниками, в тому числі останніх заключних спостереженнях щодо України, наданих у 2011 році.

Процедура усиновлення передбачена Гаазькою конвенцією, забезпечує дотримання прав та найкращих інтересів дитини в процесі усиновлення, а також запобігає зловживанню на всіх етапах процесу усиновлення.

Зокрема, Гаазька конвенція визначає чіткі обов'язки державних органів влади країни походження, а також органів влади приймаючої країни. Ця конвенція розроблена з метою забезпечення етичності та прозорості процесу усиновлення. Визначає, що міждержавне усиновлення може розглядатися тільки в разі відсутності прийнятної альтернативи влаштування дитини країни походження. Водночас Гаазька конвенція не стверджує, що міждержавне усиновлення зобов'язане розглядатися як альтернатива. Тобто вона встановлює демократичні підходи до процесу усиновлення для учасників цієї конвенції. Крім того, конвенція надає абсолютний пріоритет по забезпеченню найкращих інтересів дитини.

На сьогоднішній день Гаазька конвенція є основою для практичного застосування принципів міждержавного усиновлення, зазначених Конвенцією ООН про права дитини. А саме, рішення про міждержавне усиновлення приймається виключно компетентними органами, потребують згоди всіх зацікавлених сторін, в тому числі і дитини щодо її усиновлення, надають ті самі гарантії та використовують ті самі стандарти, що і при національному усиновленні, а також не супроводжуються отриманням незаконного прибутку зацікавленими сторонами.

Вищезазначені положення уточнюють процедуру міждержавного усиновлення, забезпечують прозорість цієї процедури та сприяють співпраці

міждержавними органами влади України та органами влади приймаючої сторони.

Застосування положень конвенції, на наш погляд, надасть змогу уніфікувати процедуру усиновлення в Україні з процедурою інших держав-учасниць, а також створити чітку та прозору систему гарантій, спрямованих на запобігання викраденню, продажу дітей або торгівлю ними, і надасть можливість здійснювати міждержавне усиновлення з урахуванням найкращих інтересів дитини.

Певні застереження опонентів, як вже було зазначено, викликає передбачена конвенцією діяльність неприбуткових організацій, що надають послуги з усиновлення, які спеціально уповноважені на це іноземними державами. Проте хочемо звернути увагу на те, що положення конвенції не містить беззаперечних вимог стосовно діяльності неприбуткових організацій. Положення конвенції говорять про те, що неприбуткові організації можуть бути акредитовані країною походження дитини.

Проектом акту також пропонується приєднатися до конвенції із певними заявами, зокрема заява до статті 12 конвенції передбачає можливість діяльності, не беззаперечну діяльність, а можливість діяльності на території України представництва іноземної організації, акредитованої в державі, що приймає, лише у разі надання гарантій обов'язкового інформування про умови проживання та вихованні усиновленої дитини.

Крім того, змінами, які пропонується внести до статті 216 Сімейного кодексу України встановлюється перелік послуг, які можуть надаватися акредитованою організацією та зазначається, що така організація може діяти без мети отримання прибутку та за наявності відповідного дозволу.

І звертаємо також увагу, що законопроектом пропонується порядок видачі дозволів таким організаціям і умови акредитації визначати відповідно до акту уряду України.

Стосовно, на доповнення до сказаного хочу звернутися дещо до історії розгляду цього питання. На нашій пам'яті, я маю на увазі на пам'яті громадян України, це шоста спроба приєднання до Гаазької конвенції. Законопроекти, які пропонувалися до розгляду, містили абсолютно різний спектр змін в національне законодавство, як від дуже простих, просто шляхом приєднання без внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють питання усиновлення дитини, так і дуже широкі законопроекти, які деталізували дуже детально діяльність цих організацій і весь процес усиновлення, умов акредитацій і таке інше. Хочу сказати, що, в тому числі, висновки Науково-експертного управління, а готуючись до цього круглого столу, я підняла всі висновки Головного науково-експертного управління, що надавалися до всіх попередніх законопроектів. І хочу сказати, що вони були різні, в тому числі, і на підтримання, і проти підтримання. І, в тому числі, дорікали, в одних випадках, що не треба дуже детально розписувати

процедуру діяльності неприбуткових організацій. Що це не є компетенція закону, а треба визначати підзаконними актами.

Натомість, коли потрапляють до Верховної Ради законопроекти, які роблять посилання на те, що діяльність треба врегульовувати підзаконними актами. Ми чуємо дорікання, що ні, треба в законі розписувати детально дуже ретельно, всі питання, які можуть виникнути, на наш погляд, це не може бути конструктивним підходом.

І треба визначатися, абсолютно чітко розуміючи, чи потрібна державі Україна Гаазька конвенція. На це питання, на наш погляд, має бути однозначна відповідь: так, потрібна. На сьогоднішній день, Гаазька конвенція є єдиним міжнародним документом, який регулює питання міждержавного усиновлення в цивілізованій площині. Українське законодавство, на 80, якщо так сказати, відсотків, вже містить норми Гаазької конвенції. Залишилось декілька положень стосовно, по-перше, співпраці на рівні компетентних органів. Тому що країна Україна, сьогодні не може співпрацювати з компетентними органами інших країн, а українські діти виїждять в понад 30 країн світу, і ми маємо про це пам'ятати. Тому що ті країни з нами не спілкуються через неприєднання нами до Гаазької конвенції, в них немає правових підстав на це.

І друге питання, можливості діяльності акредитованих агенцій. Якщо це питання є краєугольним в питанні приєднання, то давайте обговорювати, норма не є безумовною, закладається норма, можуть діяти, можуть не діяти. І уряд має визначитись, чи запроваджувати діяльність таких агенцій. Але треба пам'ятати, чи приєднаємось ми до в Гаазької конвенції, чи не приєднаємося, сьогодні українські діти виїжджають в понад 30 країн світу. І це значить, що і завтра, і післязавтра вони будуть туди виїжджати. Питання в тому вони будуть виїжджати по цивілізованій процедурі по якій живе майже весь світи, чи по тому, що ми маємо?

Власне, кажучи, дякую за увагу, якщо будуть запитання, готові на них відповідати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Оксана Анатоліївна! Для нас це було дуже важливо, врахуємо всі ваші пропозиції. І зараз я хочу, до нас приєдналась Наталія Юріївна Королевська, міністр соціальної політики із задоволенням хочу надати їй слово. Наталія Юріївна.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Дякую дуже Артуру Леонідовичу, дякую всім присутнім! Тому що це одне із найболючіших питань, яким займається Міністерство соціальної політики. Для нас дуже важливо сьогодні мати порозуміння та вироблення з цього не політичну, а людську позицію з якою ми повинні йти і роз'яснювати цю позицію.

Мабуть, я в своєму виступі повторю ті речі, які тут були, а я ще раз хочу на них наголосити, тому що наше завдання сьогодні і ми повинні дати українським дітям, яких не всиновлюють громадяни України шанс на те, щоб вони отримали родину. І відбуватися це повинно на принципах міжнародного права, які зафіксовані в Гаазькій конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міжнародного всиновлення.

Чому сьогодні це питання є для нас вкрай актуальним? Наведу декілька фактів. В 2012 році в Україні було усиновлено 2 тисячі 819 дітей. Українцями усиновлено 2 тисячі 16 дітей, про те, з них лише 12 дітей-інвалідів та 19 ВІЧ-інфікованих. В той же час іноземцями було усиновлено значно, всього 803 дитини, але з них 144 дитини-інваліда та 19 з хворобою ВІЛ. Тобто для багатьох хворих дітей та дітей інвалідів єдине шанс сьогодні отримати родину – це отримати її за кордоном, на жаль. Але це сьогодні свідчать ті факти, які ми маємо.

У той же час Україна повинна захистити інтереси своїх дітей, які усиновлюються іноземними громадянами. Приєднання нашої держави до конвенції стане серйозним кроком в цьому напрямі.

Сьогодні Україна далеко не завжди може отримувати інформацію щодо подальшої долі маленьких українців, яких усиновили іноземці. Приєднання до конвенції покладе на приймаючу державу зобов'язання перед державою Батьківщиною дитини здійснювати контроль та всебічно захищати права цієї дитини.

Тому що сьогодні ми маємо багато випадків, коли дитина їде за кордон, а потім ми не можемо відслідкувати як вона там себе відчуває і чи належний захист її прав набуває вона в тій країні.

Конвенція зобов'язує державу надавати на запит вичерпну інформацію про усиновлення дитини. У той же час ратифікація конвенції жодним чином не позбавляє, я ще раз хочу наголосити, жодним чином не позбавляє громадян України на першочергове право усиновлювати наших маленьких співвітчизників.

Після приєднання до конвенції громадяни України як і раніше матимуть переважне право на усиновлення. Усиновлення українських дітей іноземцями може відбуватися лише тоді, коли вичерпані усі можливості щодо передачі під опіку, піклування та усиновлення або виховання в родини громадян України.

Іноземці можуть усиновити українську дитину лише за умови, якщо вона перебуває не менше одного року на обліку з усиновлення і досягла 5 років.

Учасниками Гаванської конвенції на сьогодні є 89 найбільш розвинутих держав. В тому числі країни ЄС, США, а також сусіди України. Тому приєднання України до конвенції – це не лише крок на зустріч

українським дітям-сиротам, але свідчення готовності України діяти за принципами прийнятими в цивілізованому світі.

Я також довідково хочу сказати, що сьогодні в Україні майже 26 тисяч дітей очікують на усиновлення. Серед них більше, ніж 24 тисячі – це діти віком старше 6 років, діти з родити групи 2.6 братів та сестер, та майже 50 відсотків дітей мають проблеми зі здоров'ям. Разом з тим тільки близько 12 тисяч дітей можуть бути усиновлені іноземними громадянами, з них, майже 6 тисяч – це діти вже старше 16 років.

Конвенцію про захист дітей та співробітництво, як я вже наголосила, підписали 89 держав, та вона була ухвалена ще 1993 році у Гаазі. Тому конвенція покладає на державу, яка приймає дитину, зобов'язання всебічно охороняти її права і надавати за запитом країни, де народилася дитина, всю інформацію. Для нас це сьогодні вкрай важливо.

Разом із законопроектом про приєднання України до Конвенції пропонується до розгляду Верховною Радою ще один законопроект щодо внесення змін до чинного законодавства, зокрема до Сімейного кодексу. Пропонується визначити перелік уповноважених органів, які можуть займатися питанням усиновлення та передачі дітей під опіку, – це тільки установи влади, органи опіки, Служба у справах дітей Мінсоцполітики, консульські установи або дипломатичні представництва України за кордоном. Представляти інтереси іноземних усиновлювачів зможуть організації, які діють без мети отримання прибутку та за наявності відповідних дозволів, з держав-учасниць Конвенції, а також з країн, з якими раніше були підписані договори про міжнародне усиновлення.

Порядок видачі дозволів на таку діяльність іноземних агентств повинен буде затвердити та розробити Кабінет Міністрів.

Законопроект про приєднання України до Конвенції неодноразово, як тут вже наголошували, подавався до Верховної Ради, починаючи з 2006 року. Проте завжди відхилявся Верховною Радою. Противники ратифікації заявляють, що це нібито легалізує діяльність іноземних агентств, які беруть гроші за всиновлення. Але на сьогодні, на жаль, в Україні існує інститут представництва за довіреністю, до якого залучені перекладачі, довірені особи, які діють з метою отримання гонорарів і фактично стали професійними командами, які сьогодні діють не за рамками міжнародного права та українського права, а діють по зговору частіше всього. І такі представники стверджують, що надають послуги юриста або перекладача, а довести незаконність їхньої діяльності сьогодні, ну, майже неможливо. Тому сьогодні підпільно все це відбувається, але ми на все це дивимося, а зробити нічого не можемо.

Тому у тексті законопроекту також прописані окремі пропозиції української сторони до тексту конвенції, які мають бути схвалені її членами. Зокрема Україна пропонує дозволяти виїзд дитини за кордон тільки після набуття чинності судового рішення про її усиновлення та давати дозвіл на

діяльність іноземного агентства на своїй території тільки в тому випадку, якщо воно буде відслідковувати долю усиновленої дитини.

Тому ми вважаємо, Міністерство соціальної політики, що треба підтримувати цю конвенцію, треба втілювати її в законодавче право і далі вже на міжнародному рівні відслідковувати долю наших дітей, надавати можливість, щоб якнайбільше дітей та якісніше було усиновлено. З цього боку в минулих роках дуже багато вже зроблено в Україні. Але ж, на жаль, міжнародне право сьогодні не врегульовано. І це дає нам шанс врегулювати таке найболючіше питання, яке сьогодні існує.

Тому просимо дуже і комітет, і депутатів підтримати. І далі вже ми запрошуємо до міністерства, коли ми будемо підзаконні акти розробляти, щоб ми також разом з громадськістю, з народними депутатами відслідкували і абсолютно відкрито були підготовлені всі необхідні регулюючі механізми.

І з свого боку я тут можу запевнити, що це буде відбуватися повністю відкрито, прозоро і всі ці акти законодавчі будуть попередньо обговорюватися, щоб було повністю зрозуміло як дитина, на підставі яких документів, які агенції мають право реєструватися в Україні і як це буде відбуватися в подальшому. Дуже вам вдячна за увагу до цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Наталія Юріївна. Я думаю, що наш комітет і ваше міністерство разом відпрацюють ці механізми і ми все ж таки цей, до болі вже розроблений, 11 років цей закон не може втілитися в життя, ми його втілимо. Я вам дуже вдячний.

До слова хочу запросити Павленка Юрія Олексійовича, Уповноваженого Президента України з прав дитини. Можете з місця, а можете вийти на трибуну. 10 хвилин регламент. Де вам зручніше.

ПАВЛЕНКО Ю.О. У зв'язку з тим, що позиція Уповноваженого Президента з прав дитини повністю збігається з позицією Уповноваженого з прав людини та позицією Міністерства соціальної політики, тому я не буду зупинятися на тих аргументах, які вже названі.

Але, насамперед, я хотів би відзначити, що дана конвенція визначає, скажемо так, чотири основні пріоритети. Насамперед, це об'єднання зусиль всіх держав щодо запобігання крадіжок, незаконного вивезення і продажу дітей. По-друге, це захист біологічної сім'ї і профілактика соціального сирітства. По-третє, це підтримка і розвиток національного усиновлення і, я переконаний, що в цьому залі і, взагалі в Україні, щодо цих пріоритетів нема ні в кого зауважень і заперечень. Разом з тим, ратифікація їх і ухвалення, воно посилить дію держави і по підтримці біологічної сім'ї, і по захисту, і підтримці національного усиновителя, і національного усиновлення в цілому.

Що стосується міждержавного усиновлення, як четвертого пріоритету даної конвенції, то безумовно, приєднавшись до даної конвенції, ми створимо повноцінну систему співробітництва з країнами, в які усиновлюються наші діти. Міждержавне усиновлення в Україні діє з 1996 року, тобто, вже більше 16 років. В різні періоди виникали різні виклики і різні ризики. До 2006 року, я нагадаю, переважало міждержавне усиновлення, іноземні громадяни вдвічі більше усиновлювали наших дітей ніж українські громадяни. З 2006 року і за підсумками 2012 року, як уже говорила пані міністр, українські сім'ї усиновили в 2,5 рази більше. А якщо ми до них приєднаємо ще дітей в сімейних формах виховання, в прийомних сім'ях, в дитячих будинках сімейного типу, то можемо стверджувати, що в 2012 році українські громадяни в шість разів взяли більше на виховання дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, ніж іноземні громадяни. Я переконаний, що ця тенденція вже є незмінною, і Україна перестає, і це показують дані усиновлення міждержавного минулого року, перестає бути і розглядатися як донор для міждержавного усиновлення.

Разом з тим протягом всіх цих років ми долали ці ризики шляхом внесення в національне законодавство різноманітних змін. Це дало можливість нам врегулювати значну частину проблем з підвищення рівня захищеності наших дітей, які усиновлюються іноземними громадянами. Але частина проблем лежить в площині міждержавного правового співробітництва. Наприклад чи насамперед, якісної співпраці між центральним органом влади, який відповідальний за міждержавне усиновлення України Міністерства соціальної політики, і відповідними центральними органами влади, відповідальних за міждержавне усиновлення в інших країнах. І ратифікація конвенції дає нам можливість забезпечити оцю якісну міжнародну співпрацю між органами центральної влади, в першу чергу.

Актуальними і дискусійними, власне, всі про це називали, і це є в висновках науково-експертного управління, є дві норми. Тому що по інших практично дискусії немає. Це щодо контролю і щодо акредитованих агентств.

Щодо контролю. Переконаний і можу засвідчити це відповідально, що всі ресурси, які були в Україні щодо контролю за долею дітей, усиновлених іноземними громадянами, вже вичерпані. Більше в односторонньому порядку Україна досягти вже нічого не може. У зв'язку з цим в законі чітко зазначено, що усиновлення буде лише за умови надання гарантій обов'язкового інформування і так далі згідно тих змін, які пропонуються в проекті закону до статті 283 сімейного кодексу, а також інші положення законопроекту, внесені Президентом України. Тому я впевнений, що та процедура, яка пропонується проектом закону вона після її, скажемо, деталізації вже на рівні міністерства і Кабінету Міністрів дасть змогу нам мати реальний контроль за долею кожної дитини, яка буде усиновлена після ратифікації і введення в дію Конвенції.

Щодо інших дітей, які усиновлюються сьогодні чи усиновлені 16 років тому назад, але не досягли повноліття, то ми отримуємо, дякуючи Конвенції, механізми достукатися чи ввійти в контакт з іншими державами для того, щоб дізнатися про долю кожної дитини.

Щодо акредитованих агентств. Тут я переконаний, що важливо розуміння, що акредитовані агентства – це не посередницькі організації, що це організації, які виконують делеговану державою функцію, тому що в різних країнах по-різному організований процес міждержавного усиновлення. В багатьох країнах держави делегують свої повноваження відповідним організаціям, і це нормальна практика. Тому я би не називав акредитовані агентства і це неправильний аргумент, який спекулюється, що це посередницькі нібито якісь організації. Ні, це організації, які несуть на собі відповідальність з боку своєї держави, де вони зареєстровані і де вони отримали дозвіл на відповідні дії.

Більше того, вони діють, і це говорить і Конвенція, і законопроект... діють в межах дозволених Конвенцією і, відповідно, до законодавства обох країн. Чітко вказано, що їхня діяльність має бути неприбутковою, не мати комерційної вигоди, бути максимально контролюваною і прозорою обома державами. Але саме головне - Українська держава буде мати можливість і важелі контролювати відповідно ці агенції.

Окремо хочу зупинитися на оцій ініціативі чи пропозиції Науково-експертне управління щодо спеціального закону.

Я вважаю, це недоцільно. Тому що це дуже має бути детальна процедура. І в мене немає жодного сумніву, що Міністерство соціальної політики, Кабінет Міністрів здатний затвердити таку постанову, яка максимально захистить українських дітей, але при цьому це бути живий, ефективний і робочий документ.

Тим більше, що стаття 11, звертаю увагу колег, стаття 11 конвенції чітко визначає загальні критерії щодо деталізації, ми як Україна, як держава є вільними. І ми, наприклад, можемо чітко написати, що акредитацію отримають дозвіл працювати в Україні лише ті, які мають досвід роботи 100 років, що мають досвід або лише займаються усиновленням дітей інвалідів, не мають судових негативних розглядів і так далі. ми тут вільні. Визначити такі критерії до акредитованих агентств, які б максимально відповідали інтересам українських дітей.

Тим більше, що порядок, я впевнений, в наших силах затвердити надання дозволів і контролю, який буде максимально компетентний, там. Ми чітко, я впевнений, що це як пропозиція уже далі, маємо визначати, що обов'язковий звіт раз в рік і фінансового, і з точки зору зроблених, виконаних дій і вчинених дій.

Таким чином, я ще хочу наголосити, що конвенція не те, що легалізує посередницьку діяльність, конвенція ліквідує будь-яку нелегальну і

посередницьку діяльність в Україні, з точки зору міждержавного усиновлення.

Всі, хто, - оце моє глибоку переконання і дискусія протягом семи років стосовно Конвенції міждержавного усиновлення, - всі, хто проти конвенції, вони хочуть зберегти оцю можливість, про яку Наталя Юріївна говорила, оцей нелегальність посередницької діяльності, яка через шпарини в законодавстві, на жаль, до сьогодні ще існує і зловити її за руку, і представники прокуратури можуть це підтвердити, це є надзвичайно складно і практично неможливо.

Тому до тих пір, поки хоч одна дитина буде усиновлюватися за кордон, ми маємо всі можливості, всі засоби і важелі для захисту її прав та інтересів. Одним із таких засобів є Конвенція, Гаазька конвенція про захист дітей і міждержавне усиновлення.

Тому, я просив би і комітет, і Верховну Раду цей засіб використати в інтересах українських дітей і ратифікувати, приєднатися до даної Конвенції. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Олексійович.

Шановні друзі, хочу вас проінформувати, що на попередньому нашому засіданні, ми з головою підкомітету з питань молодіжної політики, сім'ї та дитинства Жуком Миколою Васильовичем, зустрічалися з представниками Дитячого фонду ООН в Україні. Ми дійшли до згоди подальшої співпраці в різних напрямках, зокрема, що стосується захисту дітей. Тому, із задоволенням надаю сьогодні слово Юкіе Мокуо, голові представника ЮНІСЕФ в Україні.

ЮКІЕ МОКУО. Доброго дня, шановні народні депутати, шановний міністр, шановні пані та панове. Дозвольте мені виступати англійською.

ЮНІСЕФ, дійсно, призиває уряд України ратифікувати Гаазьку конвенцію. Дозвольте мені пояснити, чому? Дійсно, ратифікація Гаазької конвенції дозволить створити в країні процедури, які будуть більш етичними і більш прозорими. Дійсно, ратифікація Конвенції дозволить створити такі умови і забезпечити такі механізми, які б унеможливлювали різні нелегальні зловживання.

Наприклад, ця Конвенція зобов'язує як органи країни походження так і органи приймаючої країни виконувати певні дії щодо захисту дитини. Але передусім і найголовніше, що всі ці процедури і всі положення конвенції вони ґрунтуються на головних, визначальних правах дитини.

Що значить більш етичні і більш прозорі процедури? Вони будуть унеможливлувати, або моніторити можливість потенційного, нелегального використання певних прогалин в законодавстві.

Я не хочу зараз вдаватися в деталі, більш детально вже доповів попередній спікер, але я хочу сказати стан захисту дитини і умови процесу усиновлення будуть набагато поліпшені. Ще дуже важливе питання на якому б я хотіла загострити вашу увагу, це те, що ратифікація цієї конвенції не є пропагандою міждержавного усиновлення.

ЮНІСЕФ вважає, що пріоритетне значення і пріоритетний вибір завжди надається вибору країни, де дитина народилася, де вона проживає, тобто національний пріоритет.

Міждержавне усиновлення має розглядатися як остання альтернатива. Дійсно, Україна зробила великий прогрес в плані зміни тенденції кількості міждержавних усиновлень щодо державних, національних усиновлень. Якщо ми впровадимо цю конвенцію, то ми захистимо дітей, які перебувають в країні, а також забезпечимо певні механізми, щоб захистити національні інтереси, тобто захистити дитину в іншій країні.

Я б хотіла також нагадати вам три основні принципи щодо забезпечення опіки і піклування. Перевага надається знаходженню для дитини сімейного оточення, ніж влаштування дитини в інтернатні заклади. Довгострокові рішення. Рішенням надається перевага перед короткостроковим рішенням щодо усиновлення. І перевага надається національному усиновленню перед міждержавним усиновленням. Знову таки хочу сказати, що досягнення України в цій галузі вони великі. Україна, дійсно, зробила прорив, але ще дуже багато треба зробити.

Реформування системи соціальних послуг, яке зараз відбувається в країні, це великий крок на шляху захисту прав дитини. А в процесі цього реформування, особлива увага надається профілактиці, а профілактика – це запобігання розлучення дитини з сім'єю. Тим не менш, навіть враховуючи такі позитивні кроки, існують моменти, коли дитина опиняється без батьківського піклування і вона потребує або усиновлення в межах країни, або міжнародного усиновлення.

Тому я звертаюсь до всіх присутніх на цій зустрічі, розглянути це питання в рамках більш загальної системи захисту і догляду за дитиною. Ці дебати не мусять замінити обговорення важливості системи реформування, системи соціального захисту, соціальних послуг, а навпаки, вони мають ще підсилити важливість реформування системи соціальних послуг. Тим не менш, конвенція не говорить про те, що механізм має бути змінений відразу прямо зараз.

Дуже багато треба зробити – і це лише початок цього шляху, необхідно гармонізувати законодавства, стандарти, процедури. ЮНІСЕФ готовий надати будь-яку допомогу, технічну допомогу, для того, щоб будь-яка

законодавча ініціатива, законодавчі зміни відповідали найкращим інтересам дитини і захищали дитину. І я говорю це не тому що, ЮНІСЕФ, а я представляю ЮНІСЕФ, має мандат захищати права дитини, а ще і тому, що я перебуваю у цій країні достатньо довго для того, щоб сказати з впевненістю, що ратифікація цієї конвенції відповідає найкращим інтересам країни і є в національних інтересах України. Давайте визнаємо, що вже давно-давно прийшов час зробити це. Давайте зробимо так, щоб діти, які перебувають у процесі міжнародного усиновлення були захищені.

Тому я впевнена, що цього разу ратифікація конвенція відбудеться в Україні. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за ваш виступ, дякую за те, що сьогодні ЮНІСЕФ, представники ЮНІСЕФ в Україні плідно співпрацюють з нашим комітетом. Вважаю, що і в подальшому ви будете співпрацювати з нами і допомагати нам. Дякую.

І до виступу, слово надається Кочевенку Юрію Ігоровичу – заступнику директора Державного інституту сімейної та молодіжної політики.

КОЧЕВЕНКО Ю.І. Доброго дня, шановна пані міністр, шановні народні депутати, шановні колеги! Ми тут представлені в якості експертів, тому ми відійдемо, я в своєму виступі відійду від суто юридичних норм і зверну увагу, фактично продовживши виступ шановної пані Юкіє, щодо організаційно-методичної готовності України до ратифікації такої конвенції. Тому що ми говорили про юридичний супровід, але треба не забувати, що надзвичайно важливим є системний, ґрунтовно підготовлений організаційний, науковий і методичний супровід, оскільки діти – це не те поле, де ми можемо все зрегулювати суто юридичними нормами, навіть якщо вони будуть досконалими.

Сьогодні, на сьогоднішній день процедура усиновлення в Україні орієнтована, і це нам залишилося з радянських часів, на таку модель, коли батьки підбирають собі дитину. Сьогодні уже є сучасні системи, коли це робиться через Інтернет. Коли цього не було, це робилося вживу, коли вибирали просто, приїжджали, вибирали з дітей.

Ратифікація конвенції передбачає повну зміну ідеології, коли не батьки вибирають дитину, а вповноважений орган, який представляє дитину, підбирає батьків, які зможуть її належно, дати їй належне виховання і задовольнити її найкращі потреби.

Власне, є питання і до терміну "найкращі інтереси дитини". Він в конвенції згадується 6 разів. Проте у нас не розроблено методично і не виражено в якихось інструкціях для соціальних працівників, а що, власне, є

найкращими інтересами дитини і з яких критеріїв, і з яких категорій оцінки варто виходити.

Тому варто зрозуміти, що ось така модель, яку ви бачите на слайді, вона має стати наріжним каменем нашої системи усиновлення, коли ми маємо зрозуміти, що є найкращими інтересами дитини, тобто те, як сказала Наталія Юрїївна, людська позиція. Ось що має бути головним.

Гаазькою конвенцією процедура міжнародного усиновлення передбачає такі етапи. Ось ви бачите. Коли визначення можливості бути усиновлювачами, визначення можливості бути усиновленим і визначення того, які, власне, пари з кандидатів запропонованих, тобто пари батьків є кандидатами, а не діти є кандидатами на усиновлення, зверніть увагу, які можуть задовольнити інтереси дитини. Це визначає наша держава. Тобто ми потребуємо як і на законодавчому рівні деталізації кожного з елементів цієї системи, так і на рівні методичному, на рівні науковому. На сьогоднішній день в Україні фактично відсутній належний механізм оцінки психологічної придатності батьків до усиновлення. Як і для українських батьків, так і для іноземців. Нам необхідно визначити детально психологічні характеристики, що визначають можливості людини виховувати нерідну дитину. Тому що сьогодні дитина передається і вважається, що у прийомних батьків автоматично прокинуться батьківські інстинкти, і вони будуть знати, як її виховувати.

Іншим важливим моментом є передбачена в конвенції згода дитини на виховання. Якщо вона по віку... їй можна це роз'яснити. Але відсутні методики: з якого віку дитині можна це роз'яснювати і як конкретно для якого віку дітей, для якого стану розвитку і відповідно до їхнього стану здоров'я. як їм це пояснювати? Як пояснити їм юридичні наслідки усиновлення? Як пояснити їм фактичні наслідки усиновлення? Це потребує ґрунтовної наукової та методичної роботи для того, щоб забезпечити належний рівень цієї реалізації цієї норми.

Щодо згаданого вже тут... ось питання оплатних послуг. Але ж Конвенція передбачає так звані розумні гонорари. Ось знову ж таки маємо врегулювати, а власне що, які межі цих розумних гонорарів, за що вони можуть передаватися, тому що ринок, ви сьогодні знаєте, ринок існує. Ринок усиновлення в Україні підпільний існує. Тому як би боротися з ним, звичайно, це держава має оцінювати наскільки з ним можливо боротися і як його вивести з тіні. Проте, знову ж таки, це потребує методичного і наукового підґрунтя, що є цими розумними гонорарами, яка робота посередників необхідна, а яка вже є зайвою. Те саме стосується підготовки профільних, вузькопрофільних спеціалістів, у нас немає цих методик, у нас немає підручників для того, щоб навіть курсів підвищення кваліфікації, щоб забезпечити належний рівень підготовки цих спеціалістів.

Я буду коротко, я вже переходжу до останнього слайду, щоб вас не затримувати. Власне, ми розробили, спробували в такому попередньому аналізі розробити організаційно-методичні передумови приєднання України

до Гаазької конвенції. Звичайно, Конвенцію треба приймати. Питання в тому, що наші шановні депутати мають вирішити, чи ми будемо доганяти потім Конвенцію, реалізуючи ці організаційно-методичні умови чи ми спочатку підготуємось, а потім будемо ратифікувати. Але, я думаю, що ні в кого не виникає сумнівів, що це необхідно зробити, що кожен крок, кожен момент в підборі батьків в передачі дитини має бути як законодавчо унормований так і методично, щоб не травмувати дитину, щоб не викликати негативних наслідків для дитини і справді врахувати її найкращі інтереси. Я дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Ігоровичу.

Шановні друзі, шановні колеги, я пропоную перейти до обговорення. Нагадую, що регламент обговорення сьогодні 5 хвилин.

Запрошую до слова Жука Миколу Васильовича, голову підкомітету з питань молодіжної політики, сім'ї та дитинства.

ЖУК М.В. Дякую, Артур Леонідович.

Доброго дня, шановні колеги, шановний пан міністр, я хотів би, перше, звернутися до всіх, а в нас якась така тиша, тихіша аудиторія. Була ініціатива саме від нашого комітету провести круглий стіл для того, щоб вислухати як і тих людей, які виступають за прийняття конвенції, і думку тих інших, які проти, і саме чого проти, для того щоб тут подискутувати. Тому я закликаю всіх активно прийняти в цьому участь. Тим паче, що в нас є і представники Уповноваженого з прав людини, представників влади. Тому давайте ми будемо більш активними.

Тепер те, що стосується самої Конвенції. Я хотів би декілька слів про історію. Якщо ми прочитаємо, я не полинївся, підняв всю історію взаємовідносин між представниками уповноважених, які надавали різних міністерств, були на той час, які надавали пропозиції, вносили Конвенцію. Я прочитав всі обговорення і дискусії, які велися у сесійній залі, а також на всіх комітетах, і хочу зазначити, що Україна не стояла осторонь цих всіх подій, і поки велись дискусійні обговорення, ми все ж таки внесли дуже багато законодавчих актів, які покращили наше усиновлення самими громадянами України.

Якщо ми повернемося 10 років тому назад, то основна проблема, яку ставила перед собою держава Україна, – це про те, що все ж таки звернути увагу наші українські сім'ї для того, щоб вони всиновлювали дітей-сиріт. Тому що на той час ситуація була зовсім інша. Ми і на сьогодні бачимо, і цифри ці звучали, що за останніми даними у 2012 році у нас було усиновлено

близько 3 тисяч дітей, із 2 тисячі 200 – саме українськими сім'ями, лише 800 – сім'ями інших держав.

Друге питання, яке ставила перед собою саме держава Україна стосовно дітей, – це те, щоб все ж таки українське усиновлення переобладало над міждержавним усиновленням. І цю ситуацію ми також бачимо, що ми змінили.

Єдине, що ми, на жаль, не можемо поки здвинути з місця, – це про те, щоб об'яснити і доповісти нашим сім'ям, що, всиновлюючи дитину з різними вадами здоров'я, це нормально і це ніхто не буде, як м'якше так сказати, є таке поняття особливо у тих сім'ях, будинках сімейного типу, якщо ти взяв там дитину-інваліда на виховання, що ти майже чуть ли не ізгой в тому селі або в тому населеному пункті. Я говорю це відверто, тому що я сам до того як став народним депутатом очолював відповідне відомство в Миколаївській області. Тому я на місці розумію цю всю ситуацію, яка вона єсть на сьогоднішній день. Ми повинні всі разом, особливо органи виконавчої влади, чудово розуміти, що в разі ратифікації ми на сьогодні, вибачаюсь, відступлю трішки назад, що ми на сьогодні дуже активно включилися в ратифікацію даної угоди. Але ми повинні забути, що після ратифікації ми так же саме активно повинні надалі працювати над тими законодавчими актами. Ми повинні розуміти, що, ще раз повторюю, ми за ці десять років Україна зробила уже великий крок вперед щодо захисту прав дітей на території України. Тому в разі навіть прийняття ратифікованої Конвенції, ми повинні розуміти, що нам необхідно внести рядку змін до законів України, до підзаконних актів, до постанов Кабінету Міністрів, до указів Президента України.

Тому ми повинні зараз із вами, я виношу це також на дискусію подумати, що якщо ми ратифікуємо, то ми говоримо, що вона вступає в дію, наприклад, через 3 або 5 років після того як ми внесемо зміни до тих чи інших законодавчих актів.

Чому я так говорю? Для того, щоб і у нас як у депутатів, і представників влади, і всіх заінтересованих структур була зацікавленість не зупинитися після ратифікації, а надалі працювати над її вдосконаленням. І я підтримую тут пана Павленко, тому що... стосовно одного: дуже багато дискусій і дуже багато запитань було там, наприклад, десять років тому назад. З кожним... ратифікація, з цим питання зменшується. Але залишається декілька питань, які постійно підіймають депутати в сесійній залі. Це ті ж самі посередницькі організації, тому ми і повинні з вами чудово розуміти, ми повинні прописати таким чином, щоб навіть не викликало ні в кого сумніву, що це організація. Правильно прозвучало критерії до цих самих організацій.

В законодавстві України є таке поняття "непропустимість платних послуг стосовно дітей".

На жаль, в Конвенції є така прописана процедура. Тому, вибачте, але це не аргументи, що провели ви, пан Юрію. Ми повинні більш детально все ж

таки попрацювати над тими аргументами, які є. Наш комітет готовий до співпраці.

Ще раз повторюю, що мова йде про дитину, мова йде.. і дитина... ми повинні розуміти, що це найголовніше, це не певна річ, яку там держава Україна передає іншій державі. Тому тут повинні бути всі зацікавлені особи. В першу чергу органи виконавчої влади, тому що безпосередньо ви несете відповідальність за тих дітей, які усиновлені... і на території інших держав. Тому ще раз закликаю всіх до тісної співпраці.

Єдине. В кінці хотів би сказати, що, на жаль, зробивши дуже великий крок в плані захисту прав дітей за останні 10 років ми не зробили крок вперед стосовно захисту прав наших дітей за кордоном. І чесно кажучи, так спілкуючись з тими відповідними структурами, які несуть на сьогоднішній день і повинні нести відповідальність за захист прав дітей за межами України і статистика невтішна: лише 30 відсотків на сьогоднішній день ми маємо інформації стосовно тих дітей, які перебувають на території іншої держави. Про всіх інших ми взагалі не знаємо інформації. Тому вважайте це депутатським запитом. Але на обговоренні на самому комітеті ми повинні заслухати інформацію про стан перебування наших дітей на території інших держав, особливо тих держав, де, якщо ми подивимося статистику, я не хочу зараз називати, але ми побачимо, що є ті держави, які щороку є лідерами по усиновленню наших представників.

Тому, шановні колеги, єдиний і самий головний плюс ратифікації Конвенції це є те, що все ж таки не лише Міністерство закордонних справ, їхні представники на території інших держав все ж таки відповідні органи тієї чи іншої країни зможуть захистити права і інтереси дітей, те ж саме, як у нас відповідає за це Міністерство соціальної політики, центри соціальних служб, служба у справах дітей, Уповноважена у справах дітей.

Тому ще раз повторюю, закликаю всіх до того, щоб ми разом дуже детально, дуже ретельно розглянули цю конвенцію, і зняли всі ті питання, які виникали постійно протягом п'ять разів, коли вона піднімала у Верховній Раді, щоб у нас не виникало питання і дуже багато відповідей перед нашими майбутніми поколіннями, особливо перед тими нашими дітьми, які виїжджають, всиновлюються за кордон.

Тому ще раз дякую за увагу. Ми чекаємо від ваших пропозицій і обов'язково будемо намагатися зробити все, щоб дана конвенція з відповідними підзвітними актами була прийнята і почута з тими всіма зауваженнями, які на сьогоднішній день є від нашого комітету та від тих депутатів, які є ініціаторами зміни до відповідної конвенції. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Миколо Васильовичу. Нагадую, що Микола Васильович є голова підкомітету профільного, який піклується цією проблемою.

Я хочу для обговорення дати слово Васишині Дибайло – це директор благодійної організації "Кожній дитині".

ДИБАЙЛО В. Добрий день. Дякую.

Шановна пані міністр, шановні депутати, колеги! Звичайно ж, дуже багато аргументів було сказано, і громадські організації, наша організація у тому числі, повністю підтримують ратифікацію – це крок, який Україна давно повинна була здійснити. Зважаючи на ті аргументи, які вже були вже сказані, я не буду їх повторювати. Але, з нашої точки зору, і для тієї організації, яка безпосередньо працює з сім'ями, дітьми, надаємо послуги, є ще кілька моментів, на які хочеться звернути увагу.

Перше – це саме питання оцінки потенціалу батьків і співвідношення з дитиною, тому що це найголовніше, якщо говорити про конкретні інтереси конкретної дитини те, на що на сьогоднішній день не відбувається. З прийняттям Конвенції будуть відповідні органи уповноважені держави, які повинні будуть провести цю оцінку. І це не є просто довідки про доходи, це не є просто оцінка матеріального стану, це оцінка психологічна, емоційна, освіти.... здатності батьків піклуватися про дитину і піклуватися про ту дитину, для якої це будуть найкращі батьки. І це процес, який здійснюють професіонали, представники громадських організацій чи соціальних служб тої чи іншої країни, яка приєднана до цього процесу – міждержавного усиновлення, це одне.

Друге. Це, звичайно, контроль, тому що питання контролю консульських служб, ну, це люди, які мають зовсім інші функції і вони мають зовсім інші призначення і вони не завжди мають можливості і навіть час оцінити адекватно ситуацію з дитиною.

І третє запитання акредитованих агентств, яке так сильно дискутується в Україні. Вже було сказано, що в нас це все зараз все одно це також бізнес. І ми можемо в Інтернеті почитати, які суми пропонується або потрібно оплатити для того, щоб усиновити дитину з України. Але тут є таке питання, Україна не зобов'язана одразу вводити агентства і акредитацію давати певним організаціям. Тому це, ну, на нашу думку це не таке дискусійне питання, його можна відкласти і вирішити пізніше. Україна може надати повноваження своїм державним органам здійснювати всі процедури, так як це є в більшості країн, які ратифікували Конвенцію. Тому що не в усіх 89 країнах є акредитовані організації, це раз. А друге, наші колеги – інші громадські організації з інших країн, деякі з них є саме тими акредитованими організаціями. Тому коли ми говоримо про акредитовані організації, ми чомусь зразу уявляємо бізнес-структуру, комерційну, яка на цьому заробляє гроші. В інших країнах Європи це неприбуткова громадська благодійна організація, яка має достатньо спеціалістів і якій державними органами делегується певні повноваження. Зокрема, що означає займатися усиновленням? Це означає: психологічно підготувати батьків, провести з

ними навчання, підтримувати тоді, коли дитина приїде в цю сім'ю, надавати їм супровід, створювати групи самопомоги для таких батьків і так далі, і так далі, проводити певну оцінку. Оце означає акредитована або делегована організація, яка повинна цим займатися. І наші партнери з інших країн займаються цими питаннями. І тому це не є питання заробляння грошей, а це є питання більше підтримки сім'ї. Тому що навіть прийомними сім'ями в більшості країн Європи займаються не держані органи, а приватні або громадські, або неприбуткові організації. Тобто вони відбирають батьків, вони їх готують, вони допомагають в цьому процесі. Тому це питання ми також можемо зняти і дуже, ну, як би чітко прописати, яка саме підтримка, яка саме діяльність під цими агентствами може здійснюватися. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Васирина.

Хочу надати слово Кучериній Ірині Геннадіївні, заступник начальника Управління захисту прав і свобод дітей Генеральної прокуратури України.

КУЧЕРІНА І.Г. Дякую. Шановні депутати, з часу дії Закону України "Про усиновлення", в тому числі про іноземне усиновлення, органами прокуратури постійно здійснюється нагляд за додержанням цього законодавства. Безумовно, виявляються чисельні порушення при застосуванні норм право, але саме болюче – це два напрямлення.

Перш за все, це нагляд за додержанням прав дітей, які усиновлені іноземними громадянами та проживають в сім'ях іноземних усиновителів. Чому це саме болюче питання? Тому що на сьогодні ця норма права – нагляд за додержанням прав дітей, які здійснюють консульські установи через Міністерство закордонних справ, як це виписано в законах України, вона мертва, вона фактично не діє. Не тому що Міністерство закордонних справ неспроможне налагодити цю роботу, а тому що в нас відсутні спільні законодавчі акти, які би врегулювали ці питання. Тому, перше, вирішення цих проблем надасть тільки ратифікація України конвенції, про яку сьогодні йдеться мова.

Друге, саме таке болюче питання – це діяльність посередників, тобто довірених осіб, як з 1996 року склали понад 300 осіб. Всі, майже всі вони прийшли через кабінети Генеральної прокуратури і дуже правий Юрій Олексійович тому, що на сьогодні, на жаль, довести посередницьку комерційну діяльність цих осіб майже неможливо з правової точки зору через прогалини в законодавстві. Чому? Тому що це, як правило, всі наші співробітники, які прикриваються послугами з перекладу і здійснюють всі решта послуги для іноземних громадян, які приїжджають для усиновлення дітей в Україні. Об'єктивно, жоден іноземець самотійно не може не пройти процедуру усиновлення від оформлення документів до отримання різноманітних дозволів, проходження справи в суді і так далі. Тому вони

вимушені прибігати до допомоги цих довірених осіб, які на свій розсуд диктують і ціни, і умови, за яких здійснюється допомога в посередницькій діяльності. Також розв'язання цих проблем можливо за умови ратифікації Гааги і визначення в національному законодавстві чіткої політики, хто буде здійснювати усиновлення іноземцями дітей в Україні.

Тому оцей проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням потребує суттєвого доопрацювання. Це погляд Генеральної прокуратури. Тому що в такому вигляді, як він записаний зараз, не вирішить тих проблем, які існують. Чому? Саме тому, що існує от та можливість вибирати, буде діяти акредитована організація або не буде. Тому треба вирішити однозначно, яким шляхом піде Україна, запровадження діяльності акредитованих організацій або ж і запровадження, і, так би мовити, вільне усиновлення, яке свого часу довело Росію до прийняття оцих саме законів, які вони прийняли останнім часом. Тому що в них діяла саме така система усиновлення.

Тому ми повністю підтримуємо і закон України про приєднання, і навіть наполягаємо на більш чіткому врегулюванні діяльності саме акредитованих організацій в Україні, вимог до нього і здійснення усиновлення лише через такі організації. Це, по-перше, ліквідує отой ринок послуг, нелегальний ринок послуг, який існує в Україні з 1996 року посередників, тобто виб'є комерсантів в усиновленні з цих послуг. По-друге, позбавить можливості нас і органи влади, які делегують повноваження цим організаціям, шукати звіти про умови проживання дітей в країнах усиновителів.

На жаль, на сьогодні дійсно немає звітів, наприклад, по тих же Штатах Америки. Біля 3 тисяч звітів про умови проживання дітей, усиновлених протягом 2007-2011 років. І така практика буде спостерігатися, якщо ми не визначимося з тим шляхом, яким піде Україна в національному законодавстві при приєднанні до Конвенції з міжнародного усиновлення. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірина Геннадіївна.

До слова запрошую Малюту Руслана – президента Альянсу "Україна без сиріт".

МАЛЮТА Р. Доброго дня, шановні пане депутати, шановна пані міністр, колеги. Як на мене, питання взагалі долучення України до Гаазької конвенції є доволі однозначне, тому що це на кшталт питання чи потрібно Україні приєднуватися до Організації Об'єднаних Націй, вибачте за, можливо, таку безапеляційність. Тому що, якщо в Україні є міждержавне всиновлення, то Україні, напевне, потрібно приєднатися до основного документу, який регулює ті питання, які стосуються провадження

міждержавного усиновлення між тими країнами, які це практикують. Тому питання має стояти не чи приєднуватися Україні чи ні, а як це зробити найкраще, виходячи з інтересів захисту прав дітей в Україні і взагалі того, про що ми говорили, я не буду повторюватися. На цю тему вже багато сказали.

Але декілька моментів, які, на мою точку зору, є важливі от при цьому обговоренні. Перше, що, і розуміючи, що саме міждержавне всиновлення є контраверсійною темою, декілька тез. Наша позиція, моя особиста позиція, що ми маємо зробити все можливе для того, щоб знайти в Україні сім'ю для кожної дитини, яка її потребує, незалежно від її віку, стану здоров'я і так далі.

Більше того, я переконаний, це не просто переконання гіпотетичне, за вже останніх 12 чи 13 років праці в цій сфері, що в Україні є потенціал. Тобто іншим словом в Україні є потенційно достатньо сімей, щоб кожна дитина була всиновлена в Україні. Питання тільки як нам це зробити, як нам створити такі умови, щоб ці діти були в сім'ях. В той же час ми не можемо не визнати, що на сьогоднішній день є ще певна доволі велика категорія дітей, яких українські родини поки що ще не всиновлюють. Я підкреслюю, саме поки що, тому якраз це те питання, яке перед нами стоїть, яке треба вирішити. Ну, це дуже видно з тої статистики, яка була наведена сьогодні пані Королевською. Що, допустимо, минулого року, ми можемо подивитися в наших документах, було 139 інвалідів дітей усиновлено за кордон, і тільки 8 дітей інвалідів в Україні. Знову ж таки, можливо, ще є певна частина в прийомних сім'ях і так далі, ну, це вже якби нюанси.

Тому це, власне, те, про що, я думаю, основне питання. я не применшуючи предмету нашої сьогоднішньої зустрічі, але мені здається, що ми повинні більше часу і зусиль вкласти не стільки в дискусії: чи потрібно Україні приєднуватися чи ні до Гаазької конвенції, а як нам створити умови в Україні такі, щоб українські сім'ї були, хотіли і мали можливість приймати таких дітей в свої родини. І тоді зразу відповідають деяким опонентам: чи треба взагалі забороняти в Україні міждержавне всиновлення? Це питання мені також часто задають, оглядаючись на те, що відбулося в Росії. Однозначно, не потрібно. Для цього просто потрібно розвивати національне всиновлення. Коли прийде момент, де українці будуть готові взяти всіх дітей, які цього потребують, тоді міждержавне всиновлення воно просто піде з порядку денного само по собі, якихось додаткових дій до цього приймати не треба.

Ще декілька моментів вже по суті самої конвенції, стосовно контролю над дітьми. Я розумію, що це питання важливе і дійсно до нього треба підійти відповідально. Але мене трошки дивує окремі моменти дискусії. В чому саме? Зараз ситуація не найкраща. Конвенція її точно не зробить гіршою, а дає можливість зробити її кращою. Тому знову ж таки не зрозуміло, чим конвенція заважає саме в питанні контролю, якщо вона навпаки дає додаткові можливості.

Скоріше всього, ну, для тих, хто знає ситуацію з законодавством в інших країнах, вона не зніме всіх питань і взагалі неможливо зняти там якимось одним документом і так далі. Але, можливо, далі продовжувати діалог, по крайній мірі з тими країнами, які найбільше всиновлюють з України, в тому числі там Сполучені Штати, Італія і так далі.

І вже репліка, оскільки я не державний службовець, дозволю собі трошки підійти ширше до цього питання. Сьогодні ми часто говорили про те, що відбувається з дітьми за кордоном. І те, що немає інформації, про велику кількість дітей, які були всиновлені. Дозволю собі припустити, що навряд чи з великою кількістю з них щось сталося погане.

Це виходячи з того, що тих особисто кого я знаю вже не один десяток дітей, які всиновлені, і родин, і розуміючи, як це працює, наскільки непросто пройти кваліфікацію для цього, зібрати всі документи і так далі. Я не кажу, що це питання не є важливим, воно є важливим, але неправильно припускати, що якщо ми не маємо інформації про дитину, то значить з нею сталося щось погане, от. Це, ми маємо це пам'ятати, але це не може бути якби апріорі взяте.

Другий момент. В нас в Україні, на жаль, зараз тисячі дітей, де ми не знаємо, що з ними відбувається, або знаємо і від цього нам краще не стає. Я не буду говорити довго на це, це діти, які знаходяться в дитячих закладах, в інтернатах, особливо спеціалізованих інтернатах і так далі. Тому на ряду з тим, турбуючись про те, що відбувається з правами дітей, їхнім захистом за кордоном, я думаю, нам не менш важливо підняти ці питання тут. Я розумію, що це не є безпосередньо тема цієї зустрічі, але я взагалі не думаю, що можна розглядати ці теми відокремлено одна від одної.

І коротка ще репліка стосовно посередницьких послуг. Ви знаєте, на що зараз схожа ситуація в країні з міждержавним всиновленням саме в цьому сегменті? Я думаю, що багато хто прилітали аеропорт "Бориспіль" з якогось відрядження чи з поїздки, і ви знаєте прекрасно, яка там картина спостерігається: спочатку йде шеренга таких напів, вибачте, скажу так, напівбандитського вигляду часників, які пропонують вас забрати і кудись завезти, а потім виявляється, що обдеруть вас як липку, а вже пройшовши цей заслін, можна взяти нормальне таксі чи сісти на автобус і так далі. До чого я це розказую? На сьогоднішній день ми поставили державних усиновителів в таку ситуацію, де крім оцих напівбандитських часників в них просто нікого немає. Вони прилетіли в Україну і питання тільки, от, хто з цих напівбандитських формувань їх влаштовує найбільше. Якраз приєднання до Гаазької конвенції і дає потенційну можливість з цим питанням розібратися і просто закрити очі на те що відбувається, ну, мені здається, вже немає ніяких підстав.

І наостанок, стосовно, все-таки, того, що я раніше згадував. Як на мене, зараз максимальні зусилля потрібно спрямувати на створення умов для того, щоб українці брали старших, брали хворих дітей, групи братів і сестер. Я повністю погоджуюсь з паном Миколою, що це є пріоритетне питання.

Єдине, що добавлю, для цього недостатньо просто їх мотивувати чи говорити, що це нормально. Для цього потрібно створити умови, де вони могли би це робити. Щоб у них була додаткова підтримка, щоб у них були додаткові консультації, щоб у них були додаткові фінанси, які пов'язані з вихованням дитини, яка має особливі потреби. От, якраз створивши такі умови, ми можемо, дійсно, тоді апелювати до українців, у нас є певна кількість таких дітей, декілька тисяч. Не так багато, в масштабах країни, насправді, таких дітей нам потрібно знайти для них сім'ї. Оце, власне, моя пропозиція, щоб ми розглядали питання, саме таким чином. Не тільки в контексті конвенції, не тільки як нам проконтролювати дітей, як за кордоном, а як нам разом.. Безумовно, це питання і Верховної Ради, і, я думаю більшості, хто тут присутній, створити умови для таких сімей.

І маленька ще ремарочка. Пан Юрій, якщо я не помиляюсь, виступав стосовно відсутності матеріалів підготовки, і взагалі, методичної бази для фахівців, які працюють з усиновленням. Ну, це не зовсім так, тому що ціла низка громадських організацій, в тому числі, які представлені тут, в залі. Уже останні напевно років 8, напрацьовують саме методичну і організаційну базу для, і підготовки фахівців, і підготовки батьків-усиновителів, супроводу їх і так далі. Безумовно, це йде мова про пілотні проекти, але матеріали вже є, в тому числі, просто як приклад, наостанок, приведу.

Уже видана, декілька років в Україні, немаленька книжка, яка називається "Як розповісти правду всиновленій дитині". Те саме, методологічно, пояснюється батькам як їм донести цю важливу інформацію до дитини.

Дякую за вашу увагу і дуже сподіваюся, що не пройде багато часу, перед тим, як кожна дитина в Україні буде всиновлена українською родиною. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Руслане, ви дуже були переконливі.

Я хочу до слова дати депутату двох скликань Терещуку Василю Васильовичу, будь ласка, Василь Васильович.

ТЕРЕЩУК В.В. Я дякую за можливість, мабуть, я перший, хто буде опонувати всім попереднім виступаючим. Оскільки я працював не лише депутатом Верховної Ради двох скликань, але і представником першого Уповноваженого з прав людини Ніни Іванівни Карпачової, яка принципово займала постійну позицію проти ратифікації Україною цієї конвенції. І крім того, я працюю до цих пір в громадській організації "Міжнародний чорнобильський фонд", який відправляв на Кубу понад 24 тисячі українських дітей на лікування, і питаннями українських дітей займався, безпосередньо. І, крім того, я батько 3 дітей, одна з яких, є усиновленою дитиною.

І я хотів би почати з головної тези, на якій наполягала завжди Ніна Іванівна Карпачова, що проблема ратифікації конвенції б'є по хвостам. Основна проблема, з якою потрібно боротися в Україні, це проблема бідності, яка створює інститут сирітства. Тому що із-за бідності депресивні сім'ї позбавляються дітей. Якщо не вирішити цю проблему, ми будемо мати всі інші проблеми, і в тому числі, це і проблема усиновлення національного. Якщо буде заможний українець, то він буде всиновлювати дітей-сиріт, оце головна проблема звідки потрібно братися. Гаазька конвенція направляє нас на те, щоб бити по хвостам. Але питання не в цьому. Чому шість разів народні депутати України різних скликань при різних формах більшості відхиляли цю конвенцію? Що, вони були такі недолугі і не розуміли оці всі аргументи, які ви зараз кажете? Мабуть тут були дуже серйозні аргументи. І головний аргумент, який вів до того, що відхилялася ця конвенція, це і є якраз те, що ця конвенція легалізує посередницьку діяльність так званих агентств. При чому, відповідно до цієї конвенції, ці агентства, до речі, це і в проекті закону, який внесено на ратифікацію, друга заява до статті 12. Вони отримують частину повноважень від держави на роботу з дітьми, від нашої держави, хоча вони іноземні агентства, а з іншого боку, вони отримують повноваження від іноземців, які шукають дітей, і вони стають фільтром з того боку, і з того боку. І вони входять на ринок як дуже суттєві конкуренти. І це є дуже серйозна небезпека якраз для національного усиновлення.

Якщо зараз продовжити ті паралелі, які висловлювалися тут відносно таксистів, відносно інших, що несе ця легалізація посередницької діяльності, то я хотів би сказати, що всі розмови про те, що це якісь такі темні посередники, як оті грачі, що в аеропорту. Насправді ті, хто зараз працює посередником напівлегально в міждержавному всиновленні, є ніхто інші як представники цих агенцій, які ми зараз хочемо акредитувати офіційно в Україні, Сполучених Штатів Америки, в першу чергу, Ізраїлю, Італії та інших країн вони не є просто з вулиці, який просто зайде... це вже давно контрольований із інших країн великими агенціями бізнес, який в Україні процвітає, великі гроші. Від 30 до 50, а то і до 100 тисяч мають ці агенції для того, щоб працювати з цими дітьми.

І тепер, в яку ситуація потрапляє національний усиновлювач? В дитячий будинок чи в орган, який займається дитиною, що втратила статус, з одного боку, заходить українець, який немає нічого крім власного серця, який хоче віддати це своє серце дитині. А, з іншого боку, заходять професіонали, посередники, які мають дуже гарне фінансування, і які живуть з цього фінансування і створюють свій імідж для того, щоб процвітало це фінансування. Зрозуміло, що відбувається в результаті? В результаті вони беруть під контроль всі місця, де знаходяться діти, вони входять туди зі своїми грішми і своїми заохоченнями, і ми потрапляємо в ситуацію, коли приходить сім'я українська, яка хоче усиновити до п'яти років, а їм кажуть, ця дитина така хвора у неї СНІД, у неї те, у неї те, у неї те, цю не можна брати, а та ще більше хвора. Викривлюється інформація для того, щоб дитину утримати до п'яти років, або записати її невиліковно хворою, щоб вона потрапила до списків, які дозволяють цю дитину віддати іноземцям. Це

відбувається зараз, не тоді, це є наша дійсність, і якщо ми хочемо це зупинити ми повинні відповісти на питання хто лобіює всьоме ратифікацію цієї конвенції?

Дійсно, у нас в країні, сформувалась група політиків і державних службовців, які безпосередньо працюють з цими агенціями, яких вони хочуть акредитувати. І ця акредитація буде не що інше як аналогія з тим, як зараз кажуть, ви подивіться, ці повії вони працюють нелегально, вони розповсюджують хворобу, вони користуються охороною здоров'я, давайте ми легалізуємо проституцію тоді буде все легально, підконтрольно, всі будуть лікуватися. Аналогічна аргументація, але це хибна позиція тому що ми маємо йти по шляху.

І, до речі, оцю систему лобістів, які представлені і частково в парламенті в різних фракціях очолює зараз людина, яка займається цим питанням багато років, це Юрій Павленко. Він особисто контролює питання просування протягом багатьох років цієї Конвенції через парламент, він особисто знову і знову при різних Президентах вносить це питання. І виникає знову питання, вже до нього, якщо він знає і заявляє, що десятки нелегальних агенцій працюють, ми знаємо про це. Чому він не доповідає прокуратурі про це? Крім того, це заборонено Кримінальним кодексом, посередницька діяльність у нас заборонена Кримінальним кодексом.

Що роблять автори закону? Візьмемо проект Закону про внесення змін в зв'язку з ратифікацією. Тут є дуже чудові зміни до статті 216 Сімейного кодексу України, якою заборонена посередницька діяльність в усиновленні. Вони переписують в першому пункт і те, що було – заборону, в другий пункт вставляють перелік організацій, які іншими статтями цього кодексу визначені, як ті, що займаються усиновленням. А третім пунктом прописують, що з метою надання іноземцям і так далі, і в тому числі особам без громадянства. Хоча за нашим законодавством заборонено особам без громадянства всиновлювати дітей, виконувати послуги з надання пов'язаних з оформленням і так далі просовується дозвіл у статтю, яка забороняє посередницьку діяльність. І таким чином діють безпосередньо взагалі в цій процедурі.

І я хотів би сказати на кінець, шановний Юрій Павленко не щирим був, коли сказав, що Україна вичерпала національні можливості для того, щоб посилити контроль за нашими дітьми. Ми не вичерпали. Але ви будучи міністром і зараз на посаді чиновника Адміністрації Президента, який дуже хоче бути Уповноваженим по справах дітей, ви заважали цьому підписанню двосторонніх Угод між Україною і тими країнами, які найбільше всиновлюють – це Сполучені Штати Америки, Італія і ще декілька країн. І ми б закрили цей клапан. У нас є резерви, у нас є що робити, і депутатський корпус не можна схилити простою демагогією, нам потрібно вирішувати захист прав національного всиновлення, вирішувати питання забезпечення в найкращих інтересах дитини зміни нашого законодавства, коли Оксана Філіпішина сказала на 80 відсотків конвенція в нашому законодавстві – на 90

відсотків ця Конвенція в нашому законодавстві. 10 відсотків – це стаття 10, 11, 12, 22 і ще дві, які стосуються легалізації посередницьких організацій. За ці 10 відсотків шостий раз вкидається Конвенція до залу Верховної Ради, але прикриваючись Президентом України, який будучи Прем'єр-міністром, відхиляв, який, будучи в опозиції, фракція голосувала "проти", голосувала "за" лише фракція "Нашої України", яка підтримала Юрія Павленка на той час. *(Оплески)*

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна мені репліку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Васильович, за таку думку. Для нас це дуже важливо, для комітету. Я хочу пригадати, що у нас обговорення йде. І я хотів би коротку репліку на ваше запитання. Юрій Павленко, будь ласка. Тільки коротко, дотримуйтеся регламенту, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я коротко. Я дякую вам за високу оцінку моєї діяльності і визнання мого внеску в питання, в першу чергу, національного усиновлення. Але декілька уточнень.

Ну, насамперед, коли ще в перший раз вносилося Гаазька конвенція, я ще вчився в університеті і жодного відношення не мав взагалі до державної служби. Що стосується даного внесення Гаазької конвенції, то нагадаю вам, що вона була внесена в 2011 році, розглядалася в парламенті. І даний розгляд в парламенті от зараз цієї конвенції, це є продовження внесення у 2011 році, так як тоді парламент прийняв рішення направити її на доопрацювання. Нагадаю вам, що у 2011 році я знаходився на пенсії і взагалі ніякого не мав відношення до державної служби.

Крім того, хочу вам наголосити, що за останні сім років, зокрема, і з моєї ініціативи як міністра було введено дуже багато обмежень щодо міждержавного усиновлення. Я вам нагадаю ще раз, що у 2005 році вдвічі більше іноземні громадяни усиновлювали, ніж українські громадяни. І тоді теж був аргумент проти українських громадян, що вони бідні і жорстокі, і не хочуть брати дітей. Я не думаю, що дуже сильно стали українські громадяни багатші за ці сім років, але сьогодні українські громадяни, дякуючи ефективній і послідовній політиці української держави і всіх трьох поспіль Президентів досягли того, що українські громадяни в шість разів більше беруть на виховання українських дітей. Крім того, щодо обмежень, нагадаю вам, що до п'яти років заборонено всиновлювати іноземним громадянам, крім певного переліку хвороб, які достатньо жорстко контролюються. Заборонено всиновлювати самотнім громадянам іноземним. І ці всі заборони будуть далі діяти, не залежно від того, буде Гаазька конвенція чи ні.

Крім того, на жаль, на жаль, з ініціативи уповноваженого на той час з прав дитини, була вилучена норма вікової різниці – 45 років і вона зараз не діє, між всиновлювачем і дитиною, що погіршило становище дитини. На жаль, тоді не прислухалися до позиції не моєї як лідера громадської організації, ні вже навіть як уповноваженого з прав дитини. Почули позицію уповноваженого на той момент з прав людини. Але ще раз вам скажу, моя завжди була позиція чітка і, до речі завжди підтримувалася і Ніною Іванівною Карпачовою на розвиток національного усиновлення, і ми його досягли. В даному випадку ще раз кажу, що ратифікація конвенції, вона створює і є одним з інструментів захисту дітей, які усиновлені впродовж всіх 16 років і особливо тих, які будуть усиновлені після ратифікації і введення в дію всіх тих рішень, які будуть прийняті на виконання конвенції, але дякую вам, що ви так ціните мою роботу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Олексійовичу.

Запрошую до слова Сибігу Андрія Івановича, директора Департаменту консульської служби Міністерства закордонних справ України.

СИБІГА А.І. Дякую, пане голову.

Забезпечення прав та свобод громадян України за кордоном, в тому числі дітей усиновлених іноземцями є одним з головних пріоритетів зовнішньої політики України.

Як відомо, на Міністерство закордонних справ статтею 287 Сімейного кодексу України покладено функції з обліку та нагляду усиновлених дітей за кордоном. Для розуміння картини по закордону хотів би привести певні цифри. Станом на сьогодні за кордоном на обліку в законних дипломатичних установах перебуває 21 тисяча 318 дітей. По країна: найбільше – США – 7 тисяч 916 дітей; Італія – 6 тисяч 250; Іспанія – 3 тисячі 132; Франція – 1 тисяча 300; Ізраїль – 907; Канада – 468.

На сьогоднішній день фактів загрози життю чи насильство по відношенню до усиновлених українських дітей, приниження честі чи гідності, втягнення у злочинну діяльність чи проституцію, а також використання дитячої праці за кордоном нами не зареєстровано. Останній факт мав місце у 2006 році.

Загалом, якщо брати в контексті нагляду, забезпечення отримання від усиновителів звітів, нами ця функція виконується. Але тут, звичайно, труднощі і проблеми. І вдячний за ту оцінку, яка сьогодні прозвучала, Генеральною прокуратурою. Ми мали перевірку в себе, і дуже багато речей завдяки, власне, рекомендаціям і вимогам прокуратури для себе зробили висновки щодо вдосконалення процедури нагляду.

Такі цифри теж подам. Станом на сьогодні ми... 31 січня в нас була остання дата по обробленню отриманих даних. Ми отримали близько 52 відсотків звітів, які би мали отримати. Є і об'єктивні, і суб'єктивні труднощі. У багатьох випадках нам доводиться в ручному режимі отримувати ці звіти.

Чому так і які труднощі виникають при здійсненні нами нагляду? Перше: ненадання або несвоєчасне надання звітів усиновлювачами до дипустанов. Зазначене є головним чинником при здійсненні контролю за дотриманням прав усиновлених дітей громадянами.

Друге: не завжди виконуються зобов'язання щодо постановки усиновлених дітей на облік.

Третє. Це ми нещодавно виявили таке явище, як факти переусиновлення дітей, які усиновлюються в одну державу, в дуже короткий час вони переусиновлюються усиновителями з третьої держави. Причому це може відбуватися навіть декілька разів.

Четверте. Слід також розуміти, що ми маємо колізію нашого законодавства з іноземним. В переважній більшості випадків ці діти, які усиновлюються, отримують громадянство усиновителів з автоматичною юрисдикцією країни, куди ці діти потрапляють. Хоча ми, згідно нашого законодавства, бачимо цих дітей, як громадян України, все одно для нас це величезна трудність у реалізації функцій нагляду.

Ми неодноразово протягом тривалого часу намагалися врегулювати це шляхом укладення двосторонніх угод, передусім з країнами, куди найчастіше усиновлюються діти з України. На жаль, категорична відмова. Не просто відмова, а категорична. Навіть не сідають за стіл переговорів. Основний аргумент є універсальний багатосторонній документ у цій сфері – Гаазька конвенція і лише участь в цьому документі дозволить врегулювати всі ці питання, які я озвучив.

Окрім того, на нашу думку, найбільш дієвим заходом у забезпеченні всебічного захисту дітей-громадян України, власне, є приєднання нашої держави до Гаазької конвенції. Це і в силу наступних аспектів.

Це дозволить уніфікувати процедуру усиновлення в Україні з процедурою держав-учасниць, створити гарантії для забезпечення міждержавного усиновлення у найвищих інтересах дитини і системи співробітництва між договірними державами для дотримання таких гарантій і завдяки цьому запобігти викраденню, продажу або торгівлі дітьми; отримання достовірних відомостей про кандидатів в усиновителі, що дуже важливо; удосконалення механізму нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями.

І ще дуже важливий з точки зору МЗС аспект. Якщо ми оформимо участь у Гаазькій конвенції, при усиновленні відповідальність за усиновлених дітей лягає на державу, куди діти ці потрапляють. І це дозволяє

нам у рамках правового поля вимагати те, чого ми зараз, на жаль, обмежені у нашому інструментарії.

Тому ми однозначно виступаємо за оформлення участі у Гаазькій конвенції. Однозначно підтримуємо позицію Мінсоцполітики щодо необхідності внесення відповідного пакету змін, який обумовлюється участю у цій Конвенції, і готові до участі у підготовці необхідних документів. Дякую за увагу.

ПАВЛЕНКО Ю.О., дозвольте одне доповнення? Дуже важливе було звинувачення, я про нього забув, що стосується двосторонніх договорів. Я вважаю, що це вичерпано і було актуально тоді, коли країни, де усиновлені українські діти ще не ратифікували Гаазьку конвенцію. Я особисто мав домовленість і з Італією, і з Ізраїлем і провели переговори зі Сполученими Штатами щодо підписання двосторонніх угод. Але потім вони приєдналися до Гаазької конвенції даної, і те, що сказав тільки що представник МЗС.

Щодо посередницьких організацій, то вся інформація мною завжди передавалася в органи прокуратури. Але багато особливо найбільших організацій покривалися певними людьми з приміщення, яке тут недалеко, і достатньо серйозно впливали на парламент під час прийняття цих рішень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую Андрію Івановичу, дякую Юрію Олексійовичу.

Будь ласка.

ТЕРЕЩУК В.В. Я хотів би теж доповнити. Я дуже проаналізував детально процес ратифікації Гаазької конвенції іншими країнами, і якщо подивитися історію цього процесу, то видно, що, у першу чергу, цю конвенцію підтримали ті країни, які дуже потребують дітей, – країни-реципієнти – країни Європи, Сполучених Штатів Америки, Ізраїль, тому що вони зацікавлені, щоб вивозити дітей до себе. І вони примушували інші країни приєднатися до цієї конвенції за допомогою дуже великої низки заходів. І у зв'язку з цим складається дуже цікава тенденція: Україна зараз є сировинним придатком Заходу, вона експортує метали, газ, електроенергію. І нас втягують в те, щоб ми стали ще більш активно експортерами дітей у ті країни, які використовують наші метали, нашу електроенергію, наші хімічні речовини, які ми продаємо як сировину. Я не хотів би, щоб наші діти йшли цим шляхом, за металами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Васильович.

Я хотів би... Будь ласка. Представтесь, будь ласка.

СКВОРЦОВ О.О. Дякую за надане слово. Мене звуть Скворцов Олександр Олексійович. Я є головою Всеукраїнської громадської організації "Батьківський комітет України".

Я хочу дещо додати. Ну, по-перше, та організація і та велика кількість батьків – це мільйони батьків, - я не помилюся, виступаючи від їх імені, можу сказати, що ми виступаємо проти ратифікації цієї конвенції з огляду на наступне.

У справах про усиновлення іноземцями дітей суттєву проблему становить відсутність подальшого контролю за долею дітей, які вивезені за кордон. Це вже неодноразово сьогодні казалося, але всі ті зміни до законів України, які пропонуються, вони не вирішують жодне з цих питань. Фактично не існує будь-якої особи в Україні, яка була б спроможна здійснити ефективний контроль за дітьми, що усиновлені іноземцями. Разом з тим, широкий наголос у засобах масової інформації набула справа Щелгачевої-Фрачіні. Так, у 2011 році на території Російської Федерації завершено розслідування та судовий розгляд кримінальної справи із обвинувачення громадянки Італії, Щелгачевої-Фрачіні, за посередництва якої із Російської Федерації до Італії було вивезено 1 тисяча 260 дітей, місцезнаходження яких до цього часу встановити не вдалося. Незважаючи на це міжнародне доручення про розшук вказаних дітей, громадянка Італії Щелгачева-Фрачіні була визнана у злочинах, пов'язаних із торгівлею людьми. Згідно відповідної статті Уголовного кодексу... Кримінального кодексу Російської Федерації.

Разом з тим, за інформацією засобів масової інформації, міністр МВС Італії Роберто Мароні повідомив, що в Італії кожен рік зникають сотні дітей. То ж наявність кримінальної справи Щелгачевої-Фрачіні свідчить, що в Італії створена інфраструктура, що широко використовується у законній... у незаконній, вибачте, торгівлі дітьми та, можливо, у інших пов'язаних злочинах, у тому числі у незаконних операціях із трансплантології.

Зокрема привертають увагу на той факт, що, дійсно, в Україні фактично існує нелегальний ринок з торгівлі дітьми. Нам казали про якихось там посередників-таксистах там у певних місцях, якихось інших осіб, які порушують наше законодавство. Але є дієвий механізм, є суди, є Генпрокуратура, є уповноважені представники із захисту прав дітей і людей – громадян України.

То ж відповідно до розділу "Особливості розгляду справ про усиновлення дітей іноземними громадянами", які були зроблені у Узагальненнях судової практики Верховного Суду України від 11 грудня

2008 року, однією з особливостей міжнародного усиновлення в цілому є те, що при такому усиновленні істотно ускладнюється контроль за наслідками усиновлення. Цей факт, який неодноразово вже проговорювався сьогодні, визначають багато... ну майже всі інстанції, які опікуються цими питаннями. У зв'язку з тим дитина позбавлена фактично батьківського піклування, часто немає нікого, хто б захищав її права та інтереси. Тому, звісно, ці обов'язки покладені на державу, дуже особливо відповідальність. Так, законом встановлено вимогу щодо забезпечення дитини належного захисту при міжнародному усиновленні. Але при усиновленні іноземцями проводиться... згідно Сімейного кодексу усиновлення іноземцями проводиться за умови забезпечення дитини прав в обсязі не меншому, ніж це встановлено законом України.

Суди відмічають, що встановлення обсягу захисту прав дитини за іноземним правом встановити фактично неможливо, або це визиває дуже багато труднощів. Фактично суди дуже часто нехтують цими правами, які покладені на нашу державу, а можна трактувати, що це є обов'язок держави, тому що держава є представником дитини. І фактично суди не з'ясовують норми міжнародного права, коли надають рішення про міжнародне усиновлення. Зокрема, невідомо чи забезпечуються на практиці ті чи інші права, чи надані законодавством, наприклад у Франції, дитині такі права, як право на безкоштовну освіту, право на безкоштовну медичну допомогу, право на збереження української ідентичності, право на мовну та національну культуру, право відправляти релігійні обряди та інші подібні права. Однак, широко відомим є факти наявності у Франції заборони на носіння у школах явних релігійних символів таких як хрест або паранджа. У законодавстві ж України така заборона відсутня, отож діти в Україні можуть вільно носити християнський хрест у школах на відміну від Франції.

Крім того, як відомо, із масових публікацій у засобах масової інформації система захисту прав та інтересів у Франції, наприклад, відрізняється масовими порушеннями прав та інтересів дітей. Зокрема, у 2000 році уряд Франції звернувся до генерального інспектора по соціальним правам П'єру Навесу та генерального інспектора Брюно Катала із до дорученням про здійснення доповіді про стан в судах по справам неповнолітніх та соціальних службах, про розлучення дітей з батьками. І за висновками доповіді Катала та Навеса (це цитата): "Колосальна кількість дітей відібрано від батьків та вміщено у приюти та прийомні сім'ї. Судді та співробітники соціальних служб постійно порушують закон. Між законом та практикою його застосування огромна різниця.

В одному і тому ж суді практика одного судді відрізняється від практики іншого. Немає якісного контролю системи захисту дітей та сім'ї, ніякої поваги до родини, ніякої турботи про неї ювенальна юстиція не проявляє. Прокуратура не може вести нагляд за усіма справами, тому що їх дуже багато. Соціальні робітники та судді мають повну безмежну владу над долею дитини. Співробітники соціальних служб часто відбирали дітей по анонімним телефонним дзвінкам". Це кінець цитати.

Тож ще раз наголошую, що питання дуже важливе. Воно потребує детального вивчення. Але, на наш погляд, ратифікація конвенції без належної зміни нашого законодавства вона передчасна.

І ще б хотілося звернути увагу шановних депутатів, які тут присутні, з приводу того, щоб вивчили досвід Російської Федерації, яка, як відомо, два місяці тому заборонила всиновлення дітей до Сполучених Штатів Америки. Дуже інтересний факт чому це було зроблено. Саме тому, що, по-перше, є порушення прав дітей в цих країнах, зокрема, в США. А, по-друге, неможливо фактично дослідити, прослідити за дотриманням цих прав. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Олексію.

Шановні колеги, я прошу знову дотримуватися регламенту. Тема дуже цікава, тема дуже болюча. І я розумію, що багато людей хочуть ремарки, хочуть виступити, хочуть висловити свою думку.

З цього приводу Оксана Анатоліївна, будь ласка.

ФІЛІПШИНА О.А. Шановний Артуре Леонідовичу, якщо дозволите, я дуже коротко. Тому що я дуже багато разів була присутня на дискусіях, пов'язаних із приєднанням до Гаазької конвенції. І просто хочу звернутися як до присутніх сьогодні на цьому круглому столі, так і до народних депутатів, до всіх 450 народних депутатів. Будь ласка, прочитайте від першої до останньої статті Гаазьку конвенції. Всі ці страшилки, які ми чуємо на подібних заходах, дуже, дійсно, важливі, дуже болючі, дуже нас всіх зачіпають. Але до питання Гаазької конвенції вони не мають жодного відношення.

Питання Гаазької конвенції, ця конвенція дійсно не дає вирішення всіх проблем, які є в міждержавному усиновленні. Але на сьогодні це єдиний міжнародний документ цивілізований і це єдиний міжнародний документ, який дає можливість зробити перший крок, в тому числі у здійсненні, на шляху здійснення контролю за умовами проживання наших дітей. Як ми скористаємося цим механізмом – це вже друге питання, над цим треба працювати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Оксана Анатоліївна.

Будь ласка, представтеся.

БУКОВИНСЬКИЙ А. Андріан Буковинський, Всеукраїнський благодійний фонд "Сім'я", кандидат філософських наук. Я би хотів звернути увагу шановних учасників круглого столу саме на вектор політики, який зараз ми обговорюємо, який спрямований на міжнародне усиновлення. Наскільки правильний цей вектор взагалі? Чому Україна не ставить інший вектор, що, чи ми в стані обійтися без міжнародного всиновлення.

Нам тільки що надали були озвучені цифри. Отже, лише 800 дітей усиновлено впродовж року. Чи не вже Україна не має можливостей потенціалу усиновити 800 дітей? Нас понад мільйон сімей не має дітей, тобто тут стоїть питання вектору, вектору на міжнародне усиновлення. І оскільки ми знаємо і чуємо, що є небезпеки, є виклики, є проблеми, тому ми не можемо собі дозволяти не реагувати на це і брати на своє сумління, що ми віддаємо наших дітей, український генофонд і не відповідаємо за їхнє майбутнє. Тому тут питання вектору взагалі розгляду є пріоритетне. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андріан. Юкіє, будь ласка.

ЮКІЄ МОКУО. Я б хотіла просто поділитися своїми враження від почутого сьогодні на зустрічі. Я, власне, дуже задоволена дискусією, тому що для мене прояснилися деякі пункти. Ті ремарки, ті зауваження, які прозвучали за ратифікацію конвенції і ті виступи, які звучали проти ратифікації Конвенції, власне всі ці люди за те, щоби захистити права дитини, захистити дитину. Дуже важливо, щоб всі ми разом долучилися до системи захисту прав дитини і до посилення соціального захисту.

Кожен з виступаючих також дуже занепокоєний ситуацією з можливим потенціалом для продажу дітей, для торгівлі дітьми. Всі виступаючі, всі присутні погоджуються що ми маємо захисти наших дітей від таких можливостей, можливостей продажу і торгівлі. Тому я погоджуюсь з тим, що сказала Оксана Анатоліївна, що якщо ми уважно почитаємо цей документ, Гаазьку конвенцію, ми зрозуміємо, що саме вона надає нам створити захисне середовище для дітей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юкіє.

Я пропоную всім 450 депутатам, всьому депутатському корпусі уважно прочитати цю Конвенцію від пункту до пункту. Я на завершення хочу дати слово міністру соціальної політики – Наталії Юрїївні Королевській.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Дуже дякую за те, щ сьогодні дійсно відбулася дискусія. І я повністю підтримую, що наше головне завдання – це захистити права наших дітей. Все інше – це так, розмови. І у нас єсть с вами два пути: либо остановиться на том, что мы имеем сегодня и ничего не делать, и рассказывать как плохо и как это все не работает, но при этом не двигаться вперед; либо, изучив международный опыт, объединив все свои усилия, сделать все, чтобы наши дети получили как защиту в Украине, как надежные и соответствующие условия в нашей стране, так и получили возможность, при необходимости, быть усыновленными, но, при этом, полностью быть под контролем нашей страны. Поэтому я предлагаю, чтобы совместно с комитетом, на базе Министерства, создать рабочую группу, куда я приглашаю сегодня всех выступающих, кого я слышала. Потому что у каждого была своя точка зрения и свои аргументы, и в чем-то правы, в чем-то, где-то, если мы заблуждаемся, то мы вместе найдем те аргументы, которые позволят нам выработать совместную и правильную, самое главное, позицию.

Поэтому, я бы хотела бы, чтобы и Василий Терещук принял там участие, и представитель организации "Батьківський комітет України", и организация "Семья", там, где мы слышим альтернативную точку зрения. И чтобы мы перешли от просто обсуждения, о разговорах на фактах, на законодательных нормах и вместе выписали те инструменты регулирования, которые нам необходимы.

Поэтому, от министерства сегодня здесь присутствует руководитель департамента Руслан Ковбаса и я прошу, вместе с комитетом, отработать состав такой рабочей группы. И чтобы мы абсолютно открыто, публично, без каких-либо замечаний и, потом, не в парламенте, осуждали. Что там, вдруг неправильно, где-то, написано. А смогли превентивно принять, эти меры и я уверена, что мы сможем найти единую позицию. Потому что сегодня останавливаться на том, что есть, легко сказать, 800 детей, всего, иностранцев, легко сказать. Я всегда, в таких случаях, задаю один вопрос: сколько вы лично усыновили? Вот, сколько вы, лично ...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вот это прекрасно. И, вот если мы будем своими примерами показывать, но мы понимаем, а еще 800 деточек остались. И я так же признаю абсолютно, потому, что за месяц как я министр, я узнала очень много фактов, как это дети, действительно, "придерживаются", как детей не дают на усыновление, как работают там целые манипуляции, целые институты, по этому поводу.

И, поэтому, я обратилась ко всем гражданским организациям: давайте вместе это мониторить, давайте вместе находить эти факты, предавать их

публичности, я лично буду контролировать, чтобы, не дай бог, ни одного ребенка не один детский дом не спрятал и не дал права, и возможности этому ребенку быть усыновленным в нашей стране. Но ведь это зависит от нас с вами, от нашей с вами гражданской позиции и готовности открыто вести эту дискуссию и вскрывать эти факты, и тогда мы сможем изменить ситуацию. Потому что у нас первоочередное право ребенку дать всю возможность жить в своей стране. И мы должны это право дать, но, не ограничивая его в других возможностях. Поэтому прошу открыто дискуссию.

Спасибо большое, спасибо большое Артур Леонидович за то, что мы сегодня организовали и то, что действительно, я считаю, что это всем пойдет на большую пользу. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо вам, Наталья Юрьевна. Я поддерживаю вашу инициативу по созданию такой комиссии.

Очень здорово, что сегодня были разные мнения, что мнение не склонилось как ни в одну так и не в другую сторону. Почему? Потому что в эту комиссию будут входить наверняка люди, как с оптимистической позицией, так и те, которые критикуют данную конвенцию.

Якщо немає більше бажаючих, будемо завершувати нашу дискусію.

СКВОРЦОВ О.О. Можна ще одне ремарку, одну репліку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій, будь ласка, тільки дуже коротко.

СКВОРЦОВ О.О. Олександр Олексійович мене правильно звати.

Я хотів би ще зауважити, що дійсно всі діти, які усиновлюються іноземцями, вони проходять через посередницькі послуги. Ці послуги надаються безпосередньо і в Україні. Хоча ми знаємо, що вони є, згідно нашого законодавства, вони не легальні фактично, згідно наших законів. Але за кордоном, тим не менше, гроші платяться. Так от відомо, що середня вартість дитини для усиновлення із країн СНД Україна-Росія дитина коштує в середньому 70-90 тисяч доларів. Ці гроші, в тому числі, отримують і посередники в Україні, не легально звісно. Так от, легалізувати або якимось чином адмініструвати ці послуги це, мені здається, є цинічно.

Ще одна така ремарка щодо всиновлення іноземців. Ми ніяким чином не оспоруємо той факт, що ті люди, які всиновлюють дітей, вони керуються лише самими гарними почуттями. Але також відомо, що вони функціонують

в тій системі, фінансовій системі, відомо, що за кордоном за усиновлену дитину вони отримують дуже великі гроші. Так от, чому всиновлюють саме дітей з обмеженими можливостями, інвалідів? А саме тому, що вони там утримуються в дуже великих випадках, це засвідчені факти, утримуються, вибачте за таке порівняння, як рослини. Вони тримаються на певних медичних препаратах і ці люди просто отримують кошти з бюджетів інших країн. Це теж дуже важливо і Україна як не мала інструментів по дослідженню ситуації цієї утримання дітей так і не буде мати. Тому, на наш погляд, потрібно вести мову про те, що скорочувати, по можливості, всиновлення іноземцями, і по максимуму сприяти всиновленню громадянами України.

Також відомий той факт, що представники ООН у поважному залі навпроти заявляли, що за прогнозами через декілька десятиліть чисельність української нації буде складати 26 мільйонів. Це було сказано з високої трибуни, але ніяких заперечень, ніяких там возгласів, нічого не послідувало. А ми зараз говоримо про 800 дітей, це дуже важливо, 800, тисяча, мільйон, але ми кажемо про те, що українська нація вимирає, так навіщо вивозити наших дітей, давайте їх залишати тут? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олексійович.

Треба зазначити, що розмова, висновки, пропозиції були цікавими і дуже корисними для нашого комітету, дуже вам дякую. Ми прослухали ваші думки і конкретні пропозиції, комітет узагальнить їх всі, вивчить, проаналізує і без сумніву врахує в подальшій роботі над законопроектами, щоб прийняти ті закони, які відповідали б інтересам дитини, в першу чергу. Дякую за участь в засіданні і надіюсь, що ми ще не один раз зберемося, обговоримо цю тему. Дякую за увагу.